

jeg vil forberede Dem paa, at der vil blive prædiket imod Dem. Vi have seet og vide af Erfaring, at saasnart der bestaaer en Anstalt her i Landet, en Stiftelse, en Indstiftelse, hvorefter 1,000 Medborgere i Kræft af de bestaaende Tilstande have en berettiget Plads og en Ret til for en stor Tilhørerkreds uden nogen slynderlig stor Control at udvikle deres Anskuelse om, hvad der skeer, baade i det ene og i det andet Liv, og der skeer Noget, som de ikke synes om, saa ville de mere og mere directe kunne paavirke Befolkningen i den Retning, som de ønske. Det kan ikke være anderledes, og det vil blive saaledes. Det fornøftigste og klareste, og efter min Mening det redeligste og æbleste Forslag, der er kommet frem i den Retning fra nogen Mand her i Landet — jeg skal nævne ham, og det skal geraade ham til Ære i hans Grav — var gamle Spandets; han kom med et aabent, ærligt og redeligt Forslag, og jeg er overbevist om, at, hvis vor Geistlighed ikke var tilbøjelig i saa sneverhjernede Begreber og Forestillinger og saa paaholdende med Hensyn til at beholde en Magt over Samvittighederne, som den under vore nuværende Forhold ikke bør have, vilde den have taget dette Forslag med Tak og Anerkjendelse af den redelige og varme Følelse hos denne Mand og af hans Bestræbelser for hans Fædrelands og Folks Vel. Det skete ikke, der reistes en Storm derimod, og Frugterne af dette Forslag bleve særdeles ringe, men Veien er anvist, og Veien er den, at, saasnart Rigsdagen med roligt og koldt Blod tager alle de Forretninger bort fra Geistligheden, hvorved man har blandet det Aandelige og det Verdslige sammen, og henlægger de verdslige Forretninger der, hvor det Verdslige skal være, og udelukkende lader Geistligheden beholde det Aandelige, saa vil der ikke være Anledning i en Forsamling som denne til hyppigt at komme ind paa disse altid bittere og vanskelige Forhandlinger. Men dertil hører, at Sagen udelukkende sees fra et borgerligt Standpunkt, og at Ministeren med en kraftig Beslutning vil gaade den Vej, som henlægger Alt, hvad der angaaer Kirkebøgers Førelse, verdslige, con-

tractmæssige Forhandlingers Udførelse, derhen, hvor det skal lægges, og at det ikke forbeholdes Geistligheden som en Æneret. Dette er efter min Mening den eneste Vej, ad hvilken man kan komme til at undgaae disse Sammenstød med en halv verdslig og halv aandelig Magt, som vilde kunne udøve en høist stadelig Indflydelse paa vor fremtidige politiske Udvikling. Det var dette, som jeg endnu vilde tilføje under denne Forhandling. Jeg beklager, at jeg har opholdt Thinget saa længe; men jeg vil sige Dem, mine Herrer, at jeg anseer dette for et af de brændende Punkter, og jeg vilde ønske, at ret mange Medlemmer, især de, der ikke paa en Maade ere forud indtagne for en vis bestemt Udvikling af de religiøse Forhold, vilde lægge hele deres Indflydelse i Vægtstaaen, for at faae en saadan Ordning bragt tilveie, at vi dog itide kunde undgaae det Slags Sammenstød imellem det Aandelige og det Verdslige, hvilket sidste vi ligefrem have Lov til at ordne ad Lovgivningens Vej.

Formanden: Det ærede Medlem for Svendborg Amts 6te Valgkreds har Ordet for en kort Bemærkning.

Rettelse i Rabens Foredrag:

Sp. 813, Lin. 23—24 f. o.: „de svare halvt saa Meget“ læs: „de svare halvt saa Meget til“

Rettelser i Kirke- og Underviisningsministerens Foredrag:

- 1) Sp. 923, Lin. 6 og 7 f. o.: „som en Samvittighedsfag“ læs: „som et Incidenepunkt“
- 2) samme Sp., Lin. 12 f. o.: „billiger“ læs: „ikke har Noget imod“
- 3) Sp. 926, Lin. 4 og 5 f. o.: „som det meest stemmer overens med Individernes Ønsker“ læs: „at det mest stemmer overens med det Heles Vel, at Individernes Ønsker opgives eller tilfidesættes“
- 4) samme Sp., Lin. 20 f. n.: „see“ læs: „vise“